

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik III.

Vse za vero dom cesarja!

Štev. 20

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtlet v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se dobivajo pri upravnistvu po 4 nov.

V Gorici, dne 11. julija 1895.

Uredništvo in upravnistvo

mu je v Gorici, Travnik št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglase in naznanila sprejema upravnistvo po pogodbi.

Brez glave so.

Koalicija je srečno združena! Menili smo, da bodo tega dogodka veseli naj prejnjeni nasprotniki in ž njimi tudi mnogi njeni prijatelji, ki so si bili vže preveč zavezali roke. A tega veselja ni videti na nobeni strani. Mladočehi so nekoliko poparjeni, ker zdaj sami ne vedo, koga bi na padali, da bi njih vekoviti govori vsaj nekoliko zanimali slepo množico v domovini. Nemški narodnjaki niso nič pridobili in tudi nimajo upanja, da bi kmalu kaj pridobili. In krščanski socialisti? Ali so morda nastopili z odločno katoliškim programom? ali so na grobu „gnjile“ koalicije dvignili zastavo katoliške ideje in narodne enakopravnosti? Ne upajo se še! Videti je, da jim je skoraj žal, da je izginila ona velika združba breznačelnosti in neodločnosti, ker so za nje hrbtom lože skrivali svojo nejasnost in neodločnost v načelih. Poprej jim je bilo lahko glasovati z Mladočehi, zdaj jim je pa vže težko glasovati z najzmernišimi Slovenci, ker se boje zameriti nemškimi narodnjakom. „Reichspost“ se zdaj izogiblje vsakega načelnega vprašanja o katoliški ideji in narodni enakopravnosti. In naši „radikalci“, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba, ki so toliko tarnali, da je koalicija breznačelna, da so slovenski katoličani zatajili katoliški program, ki so nas v svojih glasilih zasramovali za breznačelne, neodločne c. kr. katoličane; naši slovenski „radikalci“, kojim ni bil noben list dovolj katoliški, nobeno društvo zanesljivo, noben škof „pravi“ katoličan, kojim je sice gorelo za svobodo katoliške cerkve, da jim je bil papež premalo odločen, ali so morda ti poslali katoličanom v pozdrav kako odločno katoliško izjavo? Da, in pa še, kakol! Izjavili so, da hočejo biti v iskrenem prijateljstvu s Hohenwartovim klubom in da si želijo nove koalicije z Mladočehi!! Oj ti radikalno katoličanstvo kako si ti odločno! Tvoje bistvo je sovraštvo do političnih nasprotnikov.

Kaj pa Hohenwartov klub? Več poslancev je vže poprej izrazilo željo, naj bi koalicija vže skoraj razpala. Ti bi morali biti torej veseli, da imajo proste roke? In res, zdi se nam, da so poslanci Hohenwartovega kluba (ne grof Hohenwart sam) še najbolj zadovoljni, da je koalicija razpala in da imajo zopet proste roke. Vprašanje pa je ali bodo te proste roke prijele za ono delo, katerega pričakujejo od njih katoliški narodje? ali bodo zdaj ustanovili odločno in neodvisno stranko katoliško po imenu in v dejanju, da zaceli rane, koje je vsekali narodom liberalizem? Odkrito naj povemo, da mi tega upanja nimamo ni od zdajnjih poslancev ni od prihodnjega državnega zbora. In zakaj ne? Najprej pogre-

šamo mej zdajnimi konservativci mož, ki bi imeli dovolj politične izobraženosti in krščanske gorečnosti. Potem pa manjka našim dobrim konservativcem neodvisnosti in nepogljivosti nasproti vladi in dvoru. Katoliški poslanci morajo vedno in povsod — v državnem zboru in tudi pri cesarju, — zastopati koristi ljudstva in edino le koristi ljudstva, koje jih je izvolilo, ker sicer niso več poslanci. Pri nas pa je vpeljal grof Taaffe neko dvorno politiko, ki prav dobro vspeva. Možje, ki so bolj zvitii ko svetu očiti, gredo h cesarju in ga osebnostno prepričajo, da to in ono mora biti. Vlada pokliče svoje ministre, da naj to ali ono izvojujejo. Ministri obljubijo in poslanci — glasujejo „ker morajo vlado podpirati.“ ker „proti cesarju ne smejo glasovati“ če tudi niso prepričani, da je predlog vgoden koristim ljudstva, koje zastopajo. Taka stranka pa se lahko zove katoliška a katoliškega dejanja od nje ni pričakovati.

Kmalu potečejo leta zdajnemu državnemu zboru in volilcem bo treba izbrati novo zbornico. Kar smo od začetka pisali, moramo žal! vedno še trditi: Katoliški poslanci stopijo brez programa pred volilce, ki jih bodo to ej volili le za to, da zabranijo večje zlo. Zbornica pa bo imela isto lice ko poprej.

Dobro srce za narod.

Nedavno smo v uvodnem članku naglašali, da kdor hoče narod pridobiti za Kristusa in katoliško cerkev, mora pokazati narodu dobro srce, ker Kristovega blagovestnika se ima spoznati po ljubezni. Danes razkrijemo čitateljem tako dobro srce dušnega nadpastija, čegar ime ostane z zlatimi črkami zapisano v zgodovini poreške in tržaške škofije. Nepozabni vladika *Juraj Dobrila*, škof v Poreču in poznej v Trstu, pisal je l. 1860 (2 januarija) daljše pismo č. g. Antonu Sironiču, župniku na Bermu. Iz tega pisma govori srce duhovnikovo narodu dobro. Pismo so objavili vže drugi listi in vredno je, da se objavi v časten spomin pisatelja in v pouk mnogim gospodom, ki zdaj delujejo na političnem polju. Pismo se glasi:

Poslihi gospod Bog boljše dobe našemu pogaženemu in zasramovanemu narodu! Dá, dragi moj Antone, velika sramota in nesreča je za našo krv, da nas v Istri nihče noče poznati, kakor da nas tu ni; nihče našega jezika ne misli, da imamo velikih in svetih pravic, došlih nam od samega Boga po naravi; da nam presvetli cesar sam ponuja ta dragocena prava ter da je skrajna ura, da se prebudimo iz nedelavnosti in spanja, ako želimo biti ljudje, a ne *schiavi*. Spomnite se, kako so Kavrižani proganjali Vas in Valentina in čemu se je nadejati

našemu rodu po vsej Istri. Ali hočejo tudi odslej obsojati naše ljudi na vislice, ne da bi jih sodniki razumeli drugače kakor s pomočjo neveljavnih tolmačev? Ali je še kje drugje takó — kjer solnce sije? Dá, záres mi ne znamo o takih prokletih krajih nikjer izven Istre. *Mi redovniki smo meso od mesa, kost od kosti našega ljudstva*; naš brižni narod ne vidi in ne misli drugače, nego po naših redovniških očesih in možganih; kajti vse drugo, kar v nas ume pisati svoje ime, je protivno svoji lastni krvi in nam zlohотно; *nam je torej sveta dolžnost*, skrbeti za svoje ljudi, in to lahko storimo sedaj brez vsake nevarnosti, ker nam dupuča sam cesar, da si vzamemo, kar je naše, to je naš jezik v vseh naših potrebah, pri pogodbah, oporokah itd.; pravico imamo posluževati se svojega jezika po uradih, sodiščih itd.

Kaj bi rekel Nemeč na Nemškem, ali Italijan na Laškem, ako bi mu poslali Hrvate za sodnike, ki ne bi znali govoriti ni nemški ni italijanski? Ali morda Nemci in Italijani plačujejo večje dohodke, ali pošiljajo več sinov v kasarne, kakor mi — ali so morda oni ljudje blažje nravi, pobožnejši kristijani, vernejši podložniki cesarjevi, kakor je naš priprosti, krotki in potrpežljivi narod? Oj dragi pope Antone! Vi ste mož bistré glave, kakoršnih je malo po Istri; Vi imate plemenito srce in blage nravi; razmišljajte po dnevu in po noči o tej poglaviti stvari, pogovarajte se o isti z ljudmi, ki imajo malo mozga v glavi in poštenja v srcu, ter pripravljajte ljudi za volitve na Dunaj, ali kamor si bodi. Rajše bi bil mrtev, kakor da volijo naši brižniki kalviniste svojimi poslanci (Jeny za Frankobrod) ali pa republikane, kojim ni do družega, kakor da nam upropastijo domovino. — Polagoma in razsodno treba stvar vzeti v roke; z odpadniki, Florentinci, kojih priimki končujejo na „ak“ in „ač“, s krnjeli ne treba se o tem ni jednačiti ni prepirati; ali ob dobri priliki vrzite jedno dve besedi; za naše ljudi je to voda na naš mlin; zrno do zrna pogača — a kamen do kamena palača. *Ako Vas kdo straši, ne bojte se ga ni malo*; té pravice nam je podati sam cesar. Bog mu bodi vedno v pomoč! Izdajica, a ne veren služabnik svojega gospodarja bi bil oni, ki bi nam žugal radi tega. Meseca avgusta sem pisal tako ministrom na Dunaj, in so me očitno pohvalili na tem, ali, da Vam resnico povem, nič mi ni bilo do te hvale, kajti rajše bi z Mojzesom oyce pasel po kršnih sinajskih planinah, nego bi, plavajoč v razkošju na Faraonskem dvoru, gledal, kako se zatirajo moji soplemeniki.

Oprostite mi, mili mi prijatelj, ako sem Vam nadležen se svojim tugovanjem; kogar srce boli, temu se solzijo oči, a jaz

se ne sramujem tega; tudi slavni Odrješnik je jokal nad Jeruzalemom a ne najdem v evangeliju, da bi bil točil solze nad poganskimi mesti. Da di mogli Vi skoro priti k meni, razumela bi se jasneje; vsakako Vas prosim, da me ovestite, kakó mislite o tej stvari.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Civilni pravdni red. Obravnava o tem predmetu, ki je bila zaradi krize v koaliciji in ministerstvu prenehala, se zopet začne 9. tega meseca v večernih sejah. Tako so se pogodili načelniki raznih strank, a v podnevnih sejah se razpravlja proračun.

Proračun. Prej, ko je zbornica prišla v podrobno razpravo proračuna, za katero je glasovala vsa zbornica izvzemši Mladočele, je fin. min. Böhm-Baverk naglašal, da se v razpravi tudi od nasprotnikov ni kritikoval proračun sam. To dejstvo treba naglasiti pred Evropo. Vladi naj poslanci zaupajo vsaj toliko, da hoče vršiti svojo službo v duhu stare tradicije avstrijskega uradništva, to je v duhu nepristranosti in zvestega spolnjevanja svojih dolžnosti. — Pri nadrobni razpravi je dr. Lueger zahteval, naj se iz proračuna zbrše 130.000 gold., ki so določeni kot tretji obrok za zgradbo palače za avstrijsko delegacijo v Budimpešti. Dualizem je imenoval največ nesrečo, ki je kdaj Avstrijo zadela, a imenovana palača bo nekaki spominček dualizma, zato nikakor ne more zanjo glasovati. Pozivljal je vlado, naj se odločno postavi po robu pretenzijam ogrske vlade na polju političnem in gospodarskem, in trdil, da Ogrji zatirajo Srbe, Romune in Slovake, podpirajo pa Žide. Pokvarjenost na Ogrskem je toliko, da je dualizem sramota za Avstrijo, sramota, katere bi se Avstrija morala iznebiti. O naši notranji politiki pravi, da naš državni zbor ni pravi ljudski zastop, in da je pravo ljudstvo obsojeno na večno manjšino, kot izgled je omenil, da ima notranje dunajsko mesto s 60.000 prebivalci štiri poslance, okraj Hernalts z 250.000 prebivalci pa le enega! Zaključil je svoj govor, da do zboljšanja še le pridemo, ko se Nemci ne bodo več plašili pred Slovani in pred maso ljudstva, in si za pravilo mesto ljubezni do židov postavijo ljubezen do naroda, pravičnost in dobrotnost, namesto sedanje gospodstvoželj-

nosti in sovraštva. — Poslanec dr. Gregor je povdarjal, da so nujno potrebne spremembe pri namestništvih v Pragi, v Gradcu in v Trstu, ter pri deželnem predsedništvu v Celovcu, da se omogoči pomirjenje Slovanov. — Posl. Spinčić je govoril o politični upravi na Primorskem, pritoževal se je o sestavi porotniške liste v Rovinju in predlagal, da odnošaje na Primorskem preišče komisija sestavljena iz nepristranskih oseb. Posl. Bartoli se je oglasil za stvarni popravek, izjavivši proti Spinčiću, da ni res kar je trdil, na kar mu je Spinčić kratko in jedrnato odgovoril, da Bartoli ni navedel nobenega konkretnega slučaja, zato njegov popravek pač ni stvaren. — Posl. dr. Laginja je v daljšem govoru prosil ministra za deželno brambo, naj si vzame k srcu koristi poljedelcev, prosil, naj vlada zgradi v strateški pogledu važni cesti med Reko in Kranjskem in med Barbanom in Labinjem. Opozoril je vlado, naj kaj ukrene proti poplavljenju naših krajev s slovstvenimi proizvodi prihajajočimi iz Italije, ki so skoz in skoz škodljivi našemu ljudstvu in omenil neko jako značilno pesem iz „Fanfule“ v Rimu.

Bivši minister in vodja nemških liberalcev Plenner je odložil državnozbornski mandat; menda računa z novo izvolitvijo svoje somišljenike bolj prikleniti k pokornosti, katero so mu v zadnjem času nekako odkrekli. —

Občinske volitve v Podgradu v Istri so dovršene s sijajno zmago hrvatsko slovenske stranke v vseh treh razredih. Ljudstvo je navdušeno pozdravljalo vodja tukajšne narodne stranke poslanca Jankota. To navdušenje je celo vodja nasprotne stranke Frana Marotija tako prevzelo, da je poslal čestitajoč telegram (vendar v preroškem duhu) slaviteljem petindvajsetletnice „Naše Sloge.“

Italijansko vino. Pogajanja, vršivša se v Benetkah med zastopniki Avstro-Ogrske in Italije radi avažanja italijanskih vin v Avstro-Ogrsko so dovela do vspeha, zadovoljivega na vse strani. (Tukaj bo enkrat volk sit, in ovca cela! Dvomimo! —)

Stranka „Prava“ na Hrvatskem se čisti. Izključila je Davida Starčevića in dr. Frank je sam odložil vodstvo „Hrvatske.“

Novi državni poslanci. V Olomucu je državnim poslancem izvoljen nemški liberal: Engel; v Novem mestu na Morav-

sicer podoba kamenito, a bila je vendar podoba človeška, ti pa ležiš na trebuhu pred zlatim teletom — denarjem, ki je le kos razdrobljene rude. Oni je sicer prišel ob pamet od zaljubljenosti, ti pa ne prideš samo ob pamet, ampak tudi ob zdravje in dušo. Oni je škodoval sam sebi, ti pa škoduješ sebi in drugim, moriš sebe in druge.

No, bodi, to je res, porečeš morebiti, a vendar ni dandanes več tako neumnega človeka, da bi venčal sè zlato krono svojega konja kakor Kaligula. — Ga ni, praviš? — Stopi za menoj! — Glej tam bogatega posestnika. Uprav priprejajo hlapci lepa, čila konjiča pred koleselj, da se popelje gospodar v mesto. Pridno in skrbno se sučejo okrog konjičev, ju znažijo in likajo, da se vse sveti na njima. Koncem pride gospodar in jame božati in objemati svoja draga šarca. Ko vsa pregladi in pregleda, skoči v koleselj. Od tam jame zabičevati in zapovedovati hlapcem, kako naj skrbje in pazijo na ostale konje in na govedo. Slednjič se odpelje vedno še premišljujoč, ali ni morda česa zabil naročiti. Na vratih stoji mu žena s kopo otročičev stegujočih umazane ročice za očetom. A kaj je očetu do žene, kaj do otročičev! — Se ozrl se ni drdrajoč mimo, kako pa še, da bi ženi priporočil družino in posle?! — O gospodar, nesrečni gospodar! — Nisi li ti drugi Kaligula? — Konji, krave in prešiči so ti bolj pri srci nego žena, otroci in posli! — Konji morajo biti čedni in v redu, žena, otroci in posli so ti pa deveta briga. — Naj bodo umazani, razcapani, razposajeni, razuzdani, nevedni, tebi ni nič do tega, samo da so konji snažni, samo da so

skem vodja ljudske stranke dr. Stranky; v kmetskih občinah Kromeriškega okraja mladočeski kandidat Josip Vichodyl.

Vnanje države.

Na Srbskem imajo nove ministre. Odstopilo je Krističevo ministerstvo in je drugo sestavil naprednjak Novaković. Srbski državniki ne znajo ali pa ne marajo prav gospodariti. Dolg prekladajo iz rama na drugo ramo, a ker je to prekladanje dragoceno, je dolg zmiraj večji, in bati se je, da pride kmalu čas, ko ne bo s čim plačati kupone srbskega državnega dolga.

V Makedoniji se zmiraj nekaj giblje, kar diši po ustaji, katero pa vladni listi zanikujejo, kar le morejo. Teh dni so na kolodvoru v Belemgradu zaplenili zaboj, napolnjen s proglašji do Bolgarov živečih v Makedoniji, koji se pozivljajo na vstajo.

Svetost prisega. V Parizu je prototnik socialist Lampre na vprašanje predsednika porote, če ima kdo izmej porotnikov kak ugovor, vstal in izjavil: „Zdi se mi, da moram obvestiti sodišče, da jaz ne morem priseči, ker ne verujem v Boga.“ In res ni hotel priseči. Državni pravdnik je predlagal, naj se kaznuje po zakonu, na kar je porotnik Lampre rekel, da priseže, toda z „vsemi pridržki.“ In sodišče je bilo s tem zadovoljno!! — Koliko je vendar vredna prisega, s katero se pokliče za pričó Boga, na katerega se ne veruje?! Kam pridemo! —

Angleška cerkvena unija je vsled posebnega pisma sv. Očeta Leona XIII do Angležev, v katerem Angličane vabi k zedinjenju s katoliško cerkvijo, zborovala teh dni. Lord Halifax je poročal o dvojem razgovoru s papežem Leonom XIII. in hvalil njih prijaznost in gorečo željo, da se povrnejo angleški protestantje v naročje kat. cerkve. Shod je vsprejel resolucijo, v kateri izreka zahvalo papežu za pismo in izraža željo po zedinjenju z Rimom. V tem društvu je razum tisoč in tisoč neduhovnov tudi čez 4 tisoč anglikanskih duhovnikov in 26 anglikanskih škofov. —

Dopisi.

Iz Gorice. — Občni zbor „Slov. Alojzijevišča.“ Poročilo o zborovanju objavimo še-le prihodnjič. Za danes naj sledi nekaj podatkov iz poročila gos. prefekta in blagajnika. Gosp. prefekt je rekel:

prešiči mastni. — O Kaligula, koliko bratov imaš še dandanes mej nami! — Koliko konj, krav in prešičev nosi dandanes zlato krono, dočim nima večina ljudij niti ilovnate! — Kolikokrat jedo dandanes psi pri bogato odloženi mizi gospodarjev, posli pa pričakujejo pod mizo drobtinice in odmečkov! — Kolikrat joče kdo za psom, ki mu je crknil a mane si roke, ko mu umrje mati! —

Troglođiti imeli so ostudne kače za najtečnejšo jed, a mi imamo ostudne, pohušljive knjige in pogovore za najprijetnejšo zabavo. Kakor so ljubili Trogloditi kače, ljubimo mi pogubne razvade: ples, pijančevanje, zapravljivost i. dr. Toda Trogloditom šle so kače, katere so snedli, same v želodec, nam pa vgnezdijo in vkoreninijo se pogubne razvade v srcu in od tam okužijo še dušo. O, res je, mej nami ni Troglodita niti enega, a hušjih od Trogloditev je brez števila. —

Kraljica Klejopatra nosila je v zlati škatljici seboj strupenega gada. Mi imamo pa še dragocenejšo škatljico od njene, in ta škatljica je — naše srce. — Pa porečeš, naj imamo škatljico, samo da ni v njej gada! — Ni gada v njej? — Res je, ni ga — enega, ampak jih je celo gnezdo in vsak mej njimi je strupenjši od Klejopatrinega. V srci našem je toliko gadov, kolikor strastij. —

Prijatelji moji, ne bodimo toraj tako nespametni, da bi se uklanjali ostudni golazni ter jo redili in negovali v lastno pogubo. Pomislimo, da smo stvarjeni po božji podobi in skrbimo, da ohranimo to podobo čisto, neoskrunjeno. —

LISTEK

1.

Kam zakoplje človek včasih glavo in srce!

Verjel bi ne bil nikdar, ako bi ne bil bral, da je živel nekdanj budalast človek, ki se je bil tako močno zaljubil v podobo izrezano iz kamena, da jej je služil in stregel noč in dan. Poklical je tudi godbo, ki je morala celo noč svirati pred njo. In kaj se je pripetilo nazadnje? — Ta človek je bil celo znorel od ljubezni do tistega obdelanega kamena. —

Čujte, kaj sem bral pa o cesarji Kaliguli! — Ta je bil tako nespametni, da je venčal svojega konja s cesarsko krono in da je celo jedel z njim pri isti mizi. Ko je pa poginil ta konj, pripravil mu je veličasten, sijajen pogreb kakor lastnemu sinu. —

Verjel bi ne bil jaz tudi nikdar, da bi mogli biti na svetu ljudje, ki tako zelo ljubijo grde, nagnusne kače, da jih imajo za najtečnejšo jed; in vendar sem bral to o Trogloditih. —

Prečuditi se tudi nisem mogel, ko sem bral, da je nosila kraljica Klejopatra v zlati škatljici seboj strupenega gada, kakor bi jej bil najljubše detice. —

Toda vse to je bilo nekdanj, a dandanes smo vže bolj razsvitljeni in pametni. Kdo bi počenjal v naših časih kaj takega? — Vprašaj, prijatelj, a poglej svet in videl boš, kako se motiš. Človek, o katerem smo pripovedovali, častil in ljubil je podobo kamenito; kaj delaš pa ti, skopuh? — Nisi li ti hušji od onega? — Oni je častil

Za poučevanje otrok skrbeli so v prvi vrsti oni gimnazijci, koje je odbor za to izbral. Kot korepetitor je letos prav pridno poučeval otroke Alfonz Vales, petošolec, iz Gabrij.

Enega učenca smo vže o Veliki noči odslovili, ker ni bil dovolj bistre glave, vsi drugi do enega vadničarja so dokaj dobro dovršili šole. Na vadnici je več odlik, na gimnaziji štiri, a dobrih redov je obilno. Ure učenja so bile določene in nikomur ni bilo dovoljeno učiti se o prostem času zlasti ne po kosilu ali po večerji, rajše se jih je včasih oprostilo od sv. maše.

H gg. učiteljem in profesorjem sem šel večkrat, da sem se prepričal o obnašanju in napredku otrok. Naj izrečem tukaj iskreno zahvalo vsem gg. učiteljem za njih prijaznost nasproti našemu zavodu. Opomniti pa hočem tudi letos, da je gimnazija zelo težavna šola in da le nadarjeni in korenito zdravi dečki so poklicani na gimnazijo. V tem pogledu bode odbor od zdej naprej nekoliko stroži ko do zdaj.

Za duhovno življenje in pobožnost je skrbela najprej preč. sestra Anakleta z naukom in zgledom. Pri malih otrocih opravi materina beseda več ko vsi dokazi učenicih mož.

Zavod ima zdaj svoj molitvenik, v kojem je prav kratka jutranja molitev in druge molitve. Za večerno molitev so molili rožni venec po stari navadi krščanskih družin. —

H sv. maši so hodili skoraj vsaki dan. H izpovedi in obhajilu so hodili vsaki mesec in na čast. sv. Alojzija 6 nedelj zaporedoma. —

Na altarrju, pred kojim molijo, imajo zdaj postavljeno milo dete Jezusa iz Prage, kar jim nekako nadomestuje Najsvetejši sakrament. — Ekrat so vsi otroci obiskali Mater Božjo na Sv. Gori.

O pohujšanju nimam hvala Bogu za letos ničesar povedati. —

Za zabavo in razvedrenje utrujenih otrok nam je bila skrb celo leto. — Vpeljali smo tudi telovadbo vsaki dan 20 minut in nakupili smo primerno orodje za to. — Po letu so otroci zahajali na hrib nad Pevmo, kjer so svobodno skakali po gojzdu in trati, za kar smo prosili dovoljenja g. Pintarja posestnika v Pevmi.

Za počitnice se je priporočilo otrokom, naj bodo doma ubogljivi, vdani dušnemu pastirju, pobožni, naj gredo vsaki dan h sv. maši in vsaki mesec h sv. izpovedi, naj izdelajo posebno nalogo iz slov., lat in nemškega jezika, sicer pa naj pohajajo in naj se vsaki dan mudijo po več ur pod milim nebom; to se je tudi starišem priporočilo, kakor tudi, da mora imeti vsaki gojenec svojo posteljo.

G. blagajnik je poročal o denarnem stanju zavoda. Zavod ima svojo hišo, s katero je prav zadovoljen, dolga je bilo od začetka leta pri zastavljavnici 4000 gld., plačalo se je letos 400 gld., ostane torej še dolga 3600 gld. od kojih plačujemo obresti po 4½%. Priložnost je nanesla, da smo morali letos dokupiti pas sveta (3×60 m) poleg hiše za 449 gld. 50 kr., kar smo takoj izplačevali.

Dohodkov je bilo l. 1893-94 2660 gl. 52 kr., stroškov pa 2493 gld. 49 kr.

Otroci so bili zdravi; enega smo poslali koncem leta v Gradež v gostišče. Veleuč. g. dr. Andrej Lisjak je tudi letos brezplačno zdravil bolne otroke in nam tudi za zdrave dal marsikateri dober svet, za kar mu izrekamo iskreno zahvalo.

Pismo iz Brd. — Mladina nori, pamet trpi!

Da je naša mladina vsa znorela, izvira, ker nimamo nobene krajne policije; pivnice po vaseh so ob nedeljah in praznikih cele noči odprte; mladini se pusti dneve in noči rogoviliti in okoli postopati. Naša županstva se ne zmenijo za red po poteh, poljubno počenljajo otroci, kakor odrasli. Nek č. g. župnik je lansko leto pri nekem shodu v Gorici djal, da našim županstvom pomanjkuje notranji poslovnik. Poleg tega,

hotel je reči, manjka tudi prave enerzije in dobre volje. Sicer pa je naše ljudstvo na sploh zbegano, ne ve komu zaupati, ker imamo vedni prepir med sabo v deželi. To bomo imeli priliko opazovati pri prihodu volitvah v deželno hišo, ker že sedaj se marsikaj za kulisami pripravlja. Sleharni če več vedeti in znati, pokorščine več ni, — vesti tudi ne. Ako pojde tako dalje, zmodri nas le kaka zla katastrofa, toda prepozno; tako je djal nek pameten mož, ko je slišal 19. maja t. l. trobentati, gosti in noreti nekje tam za Gradom v Brdih. Kakor toraj razvidno, obč. sklepi so od danes do jutri. Skesano popravljamo, kar smo včeraj sklenili; toraj ni ga moštva. — ne mož beseda. Ničen bi bil morda izgovor, ples je bil obljubljen ali dovoljen pred sklepom. Škodljivo pičo gre odstraniti telesu tudi kljub obljubi ali zameri.

Pa mi bo kedo odvnil; vsak naj pometa pred svojim pragom; rodoljubi naj skrbje, da se ustanove narodne čitalnice po vaseh, ali v saj že ustanovljene obnove in utrde, ki bodo prava narodna ognjišča. Za Boga — še te, ki obstoje, so večinoma le narodna gonišča, kakor jih je nazval nek moder župnik. Večna mu luč. — Kaj se tu počenja, kdo čita in kaj? — Večinoma noben, če pa tudi čita ne razume, pardon! pač kar je napačnega. Poznam vasico v Brdih, kjer razun duhovnega, ne zna nihče pravilno stavek brati, še manj pa zapisati. Tu vendar ne gre ustanovljati narodnega ognjišča. Tudi so udje sedanjih čitalnic po vaseh le na papirji ali okvirji, in večidel taki s kojimi ni možno shajati, zato so osamljeni, veljavni možje se jih ogibajo.

Vem najmanj za šest tacih društev, kjer dotični duhovnik ni ud; a brez sprave ni blagra z nebes. Sicer pa tudi med udi samimi ni prave spravljivosti. K večjemu, da tako društvo napravi na leto en ples, kjer se prav po pobalinsko vede oboji spol, in zopet ni miru eno noč ali dve v vasi, da hirajo in prerano umirajo Saj nismo še zreli. — Dokazov, če treba ne manjka.

Pa mi kedo poreče: ti vidiš vse črno, — kaj pa naj začnemo? — Odgovor je kratek: Ljudska šola potrebuje temeljite prevredbe; odgoja naše mladine bodi resneja! Ni dovolj, da sed. šol. organi poročajo vedno le o vsehilih.

Glede pogubnih plesov pa je za sedaj poleg občinskih sklepov in obljub vse zastoj, dokler viša oblast našim županstvom nekoliko ostreje na prste ne stopi, ter na sploh ne prepove javno plesati, noreti in razgrajati po noči. Če se pa to v kratkem ne zgodi, pride lek prepozno.

Od sv. Ivana poleg Trsta dne 8. julija. Po tako dolgem času blagovolite zopet sprejeti v predale vašega lista par vstic iz našega kraja.

O narodnih veselicah vam ne morem poročati, ker jih letos ni bilo, ako izvzamem malo veselico v korist poškodovanim po potresu v Ljubljani. — Toliko več vam lahko poročam o cerkvenih svečanostih, ki so se letos prav lepo nekatere prav sijajno vršile po prizadevanju č. duhovščine in sé sodelovanjem dobrih župljanov. Naj omenim pred vsem, če tudi je zelo prekasno, da šmarnično pobožnost smo sklenili čeznavadno lepo. — Srce je moralo igrati človeku od veselja in hvaležnosti, ko se je poslavljajal zadnji večer meseca, od altarrja majne kraljice, ki je oni večer kar bliščal od veličega števila lučie.

Našega cerkvenega patrona sv. Ivana Krstnika obhajamo pri nas v dveh cerkvah. Na imendan 24. junija v stari, naslednjo nedeljo pa v novi cerkvi. Po prizadevanju naših deklet in neke nemške družine je bila mala cerkva tako okusno od zunaj in znotraj sé zelenjem okrašena, da je prav vsem ugajalo... V spomin nekdanjih velikih kresov, ki so se palili na kresovo, se je le sem ter tje pokazal mali ogenj, ki pa jo je moral kmalo popihati iz strahu pred policijo, ki jih prepoveduje.

Ali mesto starodavnih ognjev vžival

si lahko pri nas drugi krasen prizor, kajtê kmalo potem ko so začeli zvonovi veselo pritrkovati, zasvetile so se mnoge hiše v neštevilnih lučicah.

V soboto, na god sv. apostelnov Petra Pavla smo imeli tu prvo sv. obhajilo otrok. Otroci so se na vse zgodaj zbrali v šoli in potem v procesiji šli v cerkev, mej petjem litanij M. D. in mej pritrkovanjem zvonov. — Ne bom popisoval vsega, kar se je godilo v cerkvi mej vsem opravihom, ker to je že vsem večinoma poznano, a omenit moram, kakor je omenil č. g. dopisnik iz Cerknega, da velik utis je napravilo na otroke in še bolj na druge navzoče ponovljenje krstne obljube, kajti mnogim so solze zaigrale v očeh. Zatorej bi bilo zelo priporočljivo, da se krstna obljuba nikdar in nikjer ne opusti o priliki prvega sv. obhajila.

Drugi dan, 30. junija pa je postal krono vsem cerkvenim svečanostim. Prijetno ti je moralo biti stopiti v čarobno razsvitljen hram božji, kojega altarrji so bili polni svežih (frišnih) cvetlic. Posebno lep je bil ta dan veliki altarr, ki je dobil lep krasen antependij, katerega je darovala tu naseljena nemška družina.

Po slovesni sv. maši, kmalo po 8 uri, se je začela pomikati iz cerkve procesija sv. R. T. — Kaj ginljivo je bilo spremljati ljubelega Zveličarja po lepi poti vsi okrašeni sé slavoloki, f maji, venci in mnogoštevilnimi zastavami. V povzdigo lepe slavnosti se je letos udeležilo te procesije mnogo več duhovnikov ko druga leta. Vodil pa je procesijo preč. g. škofijski kancelar Josip dr. Ivanič.

Tujci, ki so prišli celo od daljnjih krajev k procesiji so se izražali, pa kaj takega ni še bilo pri sv. Ivanu, in da tudi daleč na okoli ni videti tako sijajne procesije. Če kdo ne veruje, da je vse to res, naj pa pride če Bog da lepo vreme, prihodnje leto in se bo prepričal o resnici teh besed.

Na predvečer goda slovanskih apostolov sv. Cirila in Metodija je bilo zopet nekaj hiš razsvitljenih. To je bilo res lepo.

Včeraj smo bili tu pri nas tako srečni, da smo imeli običajni ples. — Zdi se, da nekateri ljudje dajajo pamet na prodaj. Kaj so naredili včeraj pri nas? Ali niso začeli godbo kar v sredi popoldanske službe božje, in tako skoro klicali ljudi naj gredo iz cerkve? — To si bo treba dobro zapomniti, in kakor ste vi dobro začeli vojsko zoper javne plesje, jo bo treba tudi v naši okolici.

Nekaj bo že izdalo. — Srečno!

RAZNOTEROSTI.

Rusija in Kitaj. Vkljub prigovarjanju Angležev in Nemcev je Kitaj vendar le vzjel posojilo s poroštvom ruske države. Iz tega sklepajo, da bo Rusija zgradila sibirsko železnico v Pečilski zaliv, v kojem so najvažniša kitajska pristanišča.

Bulgarsko odposlanstvo v Petrogradu. Rusi so sprejeli sicer zelo uljudno a tudi dovolj nezaupno bulgarske odposlanca, ki so prišli v Petrograd položiti venec na grob Aleksandra III. Ministru knezu Lobanovu so izrekli željo bulgarskega naroda po spravi z Rusijo. Knez Lobanov jim je odgovoril, da tudi ob razporu Rusija ni izgubila simpatije za Bulgarijo. O spravi torej ni bilo dalje govora.

Abisinija prosi pomoči ruskega cesarja. Posebno odposlanstvo je prišlo v Petrograd prositi v imenu abesinskega kralja Menelika pokroviteljstva in pomoči proti Italijanom. Časopisi vedo vže, da Rusija prevzame to pokroviteljstvo in je takoj objavila. Modro bi to pač ne bilo!

Kardinal Ledochovski zlatomašnik. Dne 13. t. m. bodo v Rimu slavili petdesetletnico mašnikovnega posvečanja Njega eminence kardinala Ledochovskega, ki je prefekt Propagande ali odseka za razširjanje sv. vere.

Ognjenik Vezuv pri Napolju v Italiji je začel bruhati ogenj iz novega žrela ali žekna, ki je 100 metrov široko. Lava šviga 5 m. visoko. Vsa okolica je grozno preplašena. — Kakor znano je ta ognjenik zasul z gorečo lavo mesto Pompej, Herkulanum in Stabije za rimskega cesarja Tita. Ni čudo torej, da se ljudstvo tudi danes silno vznemirja, kadar začne Vezuv na novič bruhati.

Narodna surovost ali surova narodnost? Kolovodje narodne stranke so zopet začeli boj proti katoliški stranki na Kranjskem. Sklicali so v Stari Trg ljudski shod, ki se jim je tako slabo obnesel, da ne bodo več z lepa vabili ljudstva na svoje shode. Ljudstvo jim je namreč pokazalo, da jih ne mara. Zborovalci so izbrali g. kaplana Pešca predsednikom shoda, kar je dr. Ferjančiča in Hribarja tako razjarilo, da so začeli razsajati in ropotati, kar je zopet ljudstvo razdražilo. Orožniki so zborovalce razgnali. — Vsled tega dogodka so začeli „narodne stranke“ zaupni možje tako surovo napadati, sploh duhovščino in posebe se prevzvišenega knezoškofa Ljubljanskega kakor tudi celo katoliško stranko, da se nam kar stуди.

Potres je bil nekoliko potlačil pristno „narodno“ surovost, a ublažiti je ni mogel. O prvi priliki so prišli zopet divjaki iz gozda.

NOVICE.

Pogreb † č. g. Šimona Gabrščeka je bil časten in ginljiv. Županstvo je izdalo žalostno naznanilo in je položilo lep venec na rakev blagemu pokojniku. — Ljudstvo s solzami v očeh zbralo se je v polnem številu; prišli so prijatelji iz mesta in z dežele. Videlo se je vsem, da niso prišli iz navade, ampak ker so ranjcega iskreno ljubili in čislali. — Po sv. maši je preč. g. kanonik Fr. Košuta izpregovoril nekoliko lepih besed mrtvemu pastirju v spomin in vernemu ljudstvu v opomin, naj ohrani dobremu g. Simonu hvaležen spomin v življenju in v molitvi. — Pred hišo in na grobu so domači pevci pod vodstvom g. nadučitelja L. Furlanija zapeli v slovo žalno pesen.

Ranjki g. Simon je bil telesno korenjak prve vrste, da malo takih; od vojne službe ostala mu je mogočna in elastična hoja. Bil je pa tako rahlega srca, tako plemenitih misli, tako obziren na vse strani, da si slišal o njem vedno le: Prerahal je! In res, premehkost volje mu je včasih grenila življenje in mu je zadrževala pridno roko pri marsikaterem delu. Od kar je nastal na Goriškem prepir, je stal s celo dušo v „starem“ taborju in od katoliškega shoda sem je bil odločno naš, a vesel ni bil več. Razpor. vedno blatenje domoljubov, zlasti dr. J. Tonklija, kojemu je bil od mladosti vdan, narodna škoda v Gorici, vse to mu je grenilo sleherni trenutek, da se je skoraj izogibal družbe in še celo prijateljev. „Jaz ne morem več v družbo, ker mene ta prepir preveč žali. Vi ne veste, kako trpim“, zagotavljal mi je večkrat.

Podpiral je ranjki g. Simon vsako dobro stvar in pa z veseljem, brez zle misli ali nevoščljivosti, katere njegovo srce ni poznalo.

Naš list mu je bil od začetka dobro došel in ob novem letu ni nikoli pozabil poslati svoje delnice a fond perdu. Ko smo nedavno nerednim naročnikom vstavili list, je bil zelo v skrbeh in nam je obljubil še pomoči, ako bi bilo kaj denarne izgube pri listu. — „Slovenca“ nam je vedno hvalil, „ker se ne prepira“. — Ranjki g. Gabršček je mnogo čital in je zapustil lepo knjižnico. Pri njem smo videli enkrat celo kopo katehetskimi knjig, kar je gotovo vredno, da se pohvali.

Z občino je živel vedno v miru in ljudje so se prav bali, da ne bi gospoda

razžalili. Ko so se nekateri začeli prepirati radi nove cerkve, se je g. Simon takoj vmaknil in vso stvar pustil.

V hiši je imel zgleden red v vsakem oziru. Za to so pa prijatelji, duhovni in posvetni, radi zahajali h njemu. Glede točnosti pa nisem poznal človeka, ki bi se mogel z g. Simonom meriti. Njegove ure — in imel jih je mnogo — so šle vedno prav do minute; a ure se je držal v cerkvi, doma in na potu, kakor bi ga ura gonila, — nobeno vreme in nobena družba bi ga ne bila zadržala za 5 minut! Hvale vredno delo njegove točnosti je *oporoka* o malem imetku, koji je zapustil.

Počiyaj sladka blaga duša v naročju Gospodovem.

Cesarjev dar. Presvitli cesar je podaril gostišču v Gradežu 300 gld.

Nov tajni svetovalec Njega Veličanstva je postal g. Ant. vit. Rinaldini, brat tržaškega namestnika.

Nov advokat v Tolminu. Dr. Karol Triller se je preselil iz Ljubljane v Tomin. Dr. Triller je odločen pristaš napredne stranke.

Slovenska obrtna šola v Gorici je dovršila 1. leto. Z veseljem naznanjamo, da dobro vspeva in se jej ni bati za bodočnost.

Naša gimnazija je završila šolsko leto dne 3. t. m. s slovesno sveto mašo. Ravnateljstvo je izdalo uradno letno poročilo, iz kojega posnamemo nekaj zanimivih podatkov.

Profesorjev je bilo 16, namestnikov 7, pomožnih učiteljev 5. Stroški za učiteljsko osebo znašajo torej vsako leto okroglih: 30—32.000 gld. in to brez pokojnine.

Dijakov je bilo koncem leta 427. Ako računimo, da stariši plačujejo za vsakega dijaka po 15 gld. mesečine, znašajo stroški okolo 80.000 gld. Vsi stroški za eno samo c. kr. državno gimnazijo znašajo okolo 110.000 gld. na leto. Po ceni pač niso naše državne c. kr. šole, a za to morda uspeli čudoviti? Poglejmo v VIII. šolo, kjer je zbran cvet učee se mladine, z re- li mladeniči, drago izšolani abiturijenti. Koliko jih je? Le 26, mej kojimi ni niti enega odličnega... Le 15 je mej njimi iz goriške dežele, 4 Slovenci menda in 11. Italijanov. — Od vseh 26 osmošolcev oglašilo se je le 18 za zrelostni izpit, 8 je torej gotovo nazrelih. Od 18 kandidatov je srečno prestalo skušnjo celih 14 in 4 bodo poskusili srečo še enkrat po počitnicah.

Od 4 slovenskih abiturijentov je le eden — Michael Kragelj — domačin, kateri je 15. sept. 1886 vstopil v prvi gimnazijski razred, v kojem je sedelo z njim kakih 50—60 sošolcev. Le eden torej od 50—60 prvošolcev se je na c. kr. gimnaziji v osmih letih toliko sposobil, da je napravil zrelostni izpit, dočim so drugi ali propali ali pa ostali nezreli.

Trebalo bi se opoštovati fizično (telesno) zrelost onih 14 zrelih, kajti človek je vže tako vstvarjen, da brez zdravega telesa nič ne velja in pregovor pravi: Bolji je živ osel ko mrtev doktor! Kaj naj pomaga osmošolcem znanje anatomije, kemije, analitike, optike, grške slovnice, stenografije, ako nimajo celih pluč, zdravega želodca, zdravih oči? *Primum est vivere deinde philosophari.* Mi sicer poedinih dijakov ne poznamo, ali nedavno smo nekoliko opazovali zbrane osmošolce in odkritosrečno rečemo, da so se nam sirote vsmilili! Taki so mladeniči v cvetu svojih let? Svetujemo jim, naj gredo h zdravniku predno gre do domu, ker sicer bodo primorani delati v kratkem še en zrelostni izpit — za grob!

Vspehi torej niso primerni ogromnim stroškom. Občinstvo kaj rado zvrča vso krivdo na gg. profesorje, ali po krivici.

Profesorji sami ne vedo, kaj bi storili ker nimajo tolike svobode, da bi mogli zistem premeniti. Bodisi pa kriv kdor hoče, ljudstvu srce krvavi, da po tolikih žrtvah za c. kr. gimnazijo nima ni duhovnikov

ni vradnikov svojih. Naša mladina propada in peša, a izšolana mladina iz Prusije in iz Italije sili trumoma v avstrijske pokrajine, kjer vžiiva beli kruh, kojega se domačini ne privoščijo. To je žalostno!

Osrednje ravnateljstvo gozdarskih uradov za Goriško, Istro, Kranjsko in Koroško je bilo do zdaj v Gorici. Goyori se pa vže več let, da se preseli v Ljubljano. Ker je ravno zdaj država nakupila 45.400 juter gozda pri Radoljici in ker je zdaj Ljubljana silno potrebna, menijo to misel ravno zdaj izvršiti. To pomeni novo škodo za ubožno Gorico.

Nova oklopnicca „Wien“ je bila spuščena v morje v nedeljo 7. t. m. Za botro je bila grofinja Kielmannsegg. Došlo je h tej slovesnosti tudi nekaj poslancev z Dunaja. Oklopnicca je odločena obrambi morskega brega.

Okrožnica in prošnja za plese. V goriški okolici je prepovedalo glavarstvo v več krajih javne plese. Ta prepoved pa je neprijetno zadela nekatere krčmarje, kateri preskrbce za ples vse, kar je potrebno n. pr. vino, župansko dovoljenje, brijarje itd. Zatoraj se sedaj ti ljudje vsi družijo ter pozivljajo vse krčmarje, da naj skupno delajo vsi na to, da bodo plesi zopet dovoljeni. Okrožnica in poziv za ples izšla je iz bližnjih Renč, moder svetovalec v tej zadevi pa je krčmarjem nek slovenski odvetnik v Gorici!!!

V Biljah našla je komisija več vinogradov okuženih po trtni uši.

Iz Šebrelj nam pišejo: dne 28. junija ponesrečil se je mlad gospodar Janez Mlakar. Padel je z visoke lipe na glavo. V malo minutih je bil mrtič. Bog se duše usmili!

Toča je vže nekoliko pobila po Rihemberku in Skrbini.

Svilje (galeta) se prodaja v Gorici po 1 gld. 20 kr. do 1 gld. 57 kr. in sicer je rumeno 20 novcev draže ko zeleno in belo.

Mrčes na grozdju. Pokazal se je neki mrčes podoben „kukcu“, ki s spičastim rilcem zabada v grozdje in perje. Pravo ime mu je Otiorrhynchis giraffa. Deželni odbor je opozoril županstva naj poučijo vinogradnike, da se ta živel naj lože polovi zjutraj ob zori.

Za ponesrečene po potresu v Ljubljani so darovale sledeče duhovnije: Veliki dol 8 gld.; Kobiljaglava 7 gld.; Sv. Križ 35 gld.; Cerovo 40 gld.; Kozana 30 gld.; Sen Polaj 42 gld.; Staranzano 2 gld.; St. Maver 61 gld. 75 kr.

Za Alojzijevišče so darovali: č. g. Štefan Kerkoč, vikar 9 gld.; č. g. Martin Zucchiatti, župnik 10 gld.; č. g. Franc Ceket, vikar 15 gld.; preč. g. prelat Alojzij Pavissich 5 gld.; Župan iz Vertovina daroval 5 gld.; č. g. Blazij Grča, župnik 17 gld. 50 kr.; č. g. Franc Marinič, župnik 13 gld. 50 kr.; preč. g. Peter Fabris, 10 gld.; č. g. Iv. Dugulin, župnik 9 gld.

Za dijaško kuhinjo v Trstu nabrali v šolskem letu 1894—5 271 gld. 43 novc., stroškov pa je bilo 263 gld. Hrano je dobivalo 16 dijakov državnega gimnazija, izmed katerih dva vsaki dan razun nedelj, eden štirikrat na teden, vsi drugi pa po dvakrat na teden. Bili so dijaki od sv. Ivana, iz Rojana, iz Barkovelj, s Proseka iz Katinare, z Opčin, eden je celo iz Fernetičev pri Sežani vsaki dan v Trst hodil.

Slovenska čitalnica je odkazala za dijake prostor, kjer so se učili in obedovali.

Ali bi ne bilo mogoče to stvar nekoliko prevstrojiti in spolniti po zgledu našega Alojzijevišča? Menimo da!

Slov. vsporednice v Celju. Včeraj, v sredo 10. t. m. je državna zbornica glasovala o slovenskih vsporednicah na celjski gimnaziji.

Večina (30 glasov) je glasovala za vladno predlogo. Častitamo vrhim Stajercem!

Listnica vredništva. G. Bl. Skrinjar v Pezme. Vaš dopis nam ni jasen. Oglasite se osebno.

Trtna bolezen antraknoza ali črne koze.

Lek zoper antraknozo.

(Dalje.)

Ta lek (sphacelome) se napravlja tako-le:

V leseni posodi — vedru, kadi ali čeburu — napraviti je raztopljino zelene galice ali železnega vitrijola: V sto litrov vode denemo 10 kilogramov zelene galice in mešamo to tako dolgo, da se vitrijolovi kristali popolnoma raztope; potem prilijemo tej raztoplini 10 kilogramov, ali 6 litrov angleške žveplene kisline; toda kislino treba vliati v raztoplino in ne narobe, to je, ne vlivati vode na žvepleno kislino, da nas ta ne poškopri in ne opeče. Kislino moramo počasi iz steklenice vlivati v leseno posodo in v njej z leseno palico neprenehoma mešati raztoplino.

Preden namažemo trte, moramo jih obrezati in ostrgati jim stari lub bodisi z rokovico iz železne žice (drata), ali s kovinsko ščetko, ali pa s koščekom kože, da ne ranimo roke, če dalje časa delamo. Trto treba skrbniše ostrgati na tistem konci, kjer poganjajo zarod noseče mladine.

Mazanje opravljamo s priprostim, 5 centimetrov debelim čopičem. (Se bolje je skoro, če si sami napravimo čopič iz cunj skupaj zviti in pritrjenih na lesen roč: pri delu pa moramo čopič tako držati, da nam ne bo kapala tekočina na roko, kajti posebno na opraskani ali drugače ranjeni roki bi nas to zelo peklo. Če se pa okapamo in čutimo nasledke, operimo hitro roko z lugom in potem jo namažemo z oljem ali z mastjo. Naj bolje je pa, če si namažemo roki z oljem ali z mastjo še prej, ko se lotimo dela. Ker si je pri tem delu lahko pokvariti obleko, oblecimo, kar imamo obrabljene, da se obvarujemo škode.

S čopičem namažemo najprej najviše mladike, potem nadaljujmo delo navzdol proti stebelu, a ustavimo se z namočenim čopičem nekoliko dalje časa tam, kjer izraščajo mladike iz debla, da se dobro napijejo bolj zgrbančeni trtni deli. Akopram se glivica ne prime starega lesu, je vendar koristno, da ga namažemo, ker se morda v razpoklinah njegovega luba zadržujejo drobtince bolnega listja, iz katerih se pomladi lahko zopet izcimi bolezen.

Kakor smo uže omenili, je najugodnejši čas, da se namažejo bolne trte, kakih 15 do 20 dni prej, kakor se napne in odpre popje; prav za prav smo dosegli najboljši uspeh, ko smo namazali trte prav takrat, ko je napeto popje pahnilo vun tisto volno, katera se prikazuje neposrednje pred lističi. Mazanje v tej dobi lahko za en teden ali dva ustavi našo; a pozneje se ne pozna razločka glede razvoja mladik med zdravo in zdravljeno trto.

Lek in delo nas staneta prav malo*) in se izplačata obilno v dvejnem oziru: Ohranita nam sad in trto, katera bi drugače ali v malo letih poginila, ali pa revna ostala in malo grozdja rodila.

Razumni trtorejci vseh dežel in nekateri tudi pri nas so nvedli mazanje trt z raztopljino žveplene kisline in zelene galice med navadna dela, katera opravljajo vsako leto v svojih vinogradih, da se obvarujejo s tem znamenite škode, katero bi jim lahko prizadele črne koze (antraknoza).

V zadnjih letih je ta bolezen naredila precej škode v mnogoterih naših vinogradih v nižavi in po brdih, seveda tam, kjer se niso brigali za mazanje. Zato priporočamo vinogradnikom, naj nikar ne opuščajo zdravljenja trt, koje je znanstveno in po mnogih skušnjah spoznamo zanesljivo uspešnim.

*) Zdravilo stane okoli 3 gld., delo pa 5 do 6 gld. za vsak hektar vinograda.

Odgovorni urednik in izdajatelj J. Marušič.
Tiska Hilarijanska tiskarna.

Prihodnja številka „Primorskega lista“ izide dne 25. julija.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini in cerkv. oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo protokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 kr.“

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

18—12 **I. Kopač**, svečar

„JANUS“

Vzajemna zavarovalnica življenja na Dunaju.

Ta zavarovalnica vstanovljena vže l. 1840 je osnovana na vzajemnosti, vsled česar deli svoj čisti dobiček (obresti) zavarovancem.

Do zdaj se je vže zavarovalo

92.500 osov 25-9

z glavnico 115.912.500 gld.

Zavarovanim se je izplačalo glavnice in dobička (obresti):

17.150.000 gld.

Reservni zalog znaša 11.779.966 gld.

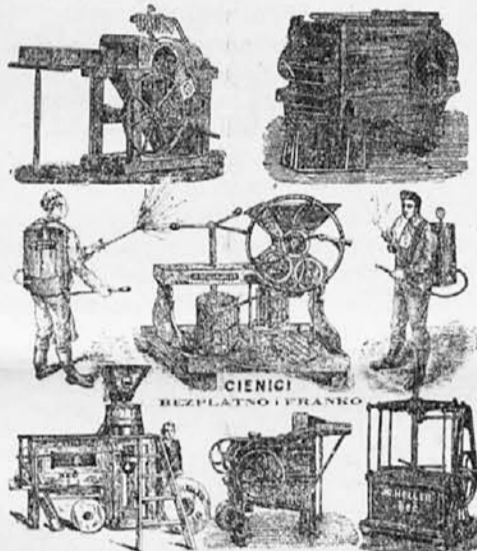
Pojasnila, prospekte, pravila in načrte daja na zahtevo zastonj

Podružnica „JANUS“ v Trstu, Via Cologna 7.,
v Gorici, Via S. Chiara 10.

Vse stroje za kmetijstvo!

15 — 7

SVE STROJEVE ZA GOSPODARSTVO

IG. HELLER, BEC

II. PRATERSTRASSE NR. 49.

Sadne mline s kamenitimi in železnimi valjarjami,

sadne stiskalnice vsih sestav,

sadne sušilnice in stroje za sadje lupiti,

MLATILNICE,

gepelje, stiskalnice za seno in slamo,

STROJE ZA OBDELOVANJE ZEMLJE, trijerje, žitočistilnike, brane, mline,

trtne škropilnice in vinske stiskalnice

prodaja po jako znižani ceni proti jamstvu in na poskus

IG. HELLER na Dunaji

II/2, Praterstrasse št. 49.

Obsirni ceniki se dobe zastonj.

Prekupei se iščejo.

→ Posebno se sviri pred ponarejenim blagom! ←

Ustanovil l. 1767 Ivan Samassa v Ljubljani.

Ces. in kralj. dvorni zvonar

ALBERT SAMASSA

v Ljubljani

12—7

Zvonovi imajo harmon. in melodične glasove.

Izborna je tudi priprava za zvonjenje, da zvonove do 45 centov more zvoniti en sam mož. Čista kovina srebrne bliščobe. Močan in čist glas.

Garancija pet let.

Cerkvene priprave iz masivnega broná; svečniki, lustri, svetilke, altarni križi, kanonske tablice, lonci za cvetlice itd., dalje gasilnice, pumpe, ograje pri studencih, ventili itd.

Občine in gasilna društva vdobijo naročila tudi na obroke.

Ceniki brezplačno! Štiri častni diplomí.

21 svetinj.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krēmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne. 30—13

Ant. Koren,

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe. 36—15

Laneno oljnati

Firnež

najboljše vrste prodaja
Adolf Hauptmann
tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnižev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografije, emalj-majolika in lazurnih barv, potrebščin za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo. 29—14

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici ulica Morelli št. 17.

se priporoča velečastiti duhovščini za napravo novih cerkvenih posod! Sprejema tudi staro posodo v prenovljenje. 18—16

Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene reči, se bodo po želji prečastitih p. n. gospodov naročnikov stavili prav vgodni plačilni pogoji.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!
Ilustrovan cenik zastoj in franko.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubald pl. Trnkóczy,

lekar zraven rotovža
v Ljubljani,
priporoča:

ZA ŽELODEC:

Marijacejske kopljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 ducent. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodcu. — Škatulja 21 kr., jedez zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

ZA PRSA:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

ZA TRGANJE:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. 18—12

Pridnega dečka

iz poštene družine, okoli 14 let starega, kateri bi imel veselje učiti se svečarske obrti, sprejemem takoj pod vgodnimi pogoji.

Jernej Kopač,

3—3 svečar,
Gosposka ulica št. 9. v Gorici.

Velika zaloga vina.

5—3

Antonija Gosar.

V Gorici, Travnik št. 13 I.

priporoča se posebno čast. duhovščini in drugim gospodom, ki želé imeti v resnici zanesljivo

dobro in naravno
črno vino

Vsem naročiteljem vina zagotavljam najnižje cene in sicer od 17 do 18 kr. liter najboljše blago. Vsa naročila, pismena in ustmena, sprejema edino le zgoraj podpisana!

Naravni istrijski, črni teran.

36-15 Edvard Paulin,

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne nagrobne vence, biserne in porcelanaste, rože za cerkve, palme, cvetke za nove maše in poroke, voščene sveče, mrtvaške obleke, rakve, trakovke, zlate črke i. t. d. po najnižih cenah.

Novič Franc,

krojač v ulici sv. Klare št. 6, izvršuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah. 30—16

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. dr. Lisjaka št. 23. prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, milo (žajfo) itd., posebno dobro oljkino olje za večno luč v cerkvi itd. 36—17

19—5 Prva žrebljarska zadruga

v Kropi na Gorenjskem

ponuja vsem velesp. trgovcem, podjetnikom, obrtnikom in sl. občinstvu iz najboljše kovine solidno izdelano

ŽELEZNINO

kakor

žreblje, verige, posebno za stavbe potrebno blago

po najnižji ceni, zagotavljajoč točno postrežbo.

Ceniki na zahtevo poštnine

prosto in zastoj.

Franjo Štolfa

urarski mojster v Komnu št. 162.

ter velika zaloga raznovrstnih ur, izdeluje stolpne ure po najnižje mogočih cenah. Navijajo se poljubno vsakih 26 ali 36 ur, pa tudi 8 do 15 dnij in 6 mesecev. Za delo jamči 3 do 5 let. Priporoča se preč. duhovščini in slavnim občinskim predstojništvom, da bi se obračali v slučaju potrebe do njega. 4—4

C. kr.

priv.

VIRIBUS UNITIS

Martin Poweraj

v Gorici TRAVNIK v Gorici

Edina največja slovenska zaloga blaga za obleke ter izgotovljenih oblek, v kateri se dobi novo blago za vsak stan, posebno za čast. duhovščino! Prodajam blago tudi na drobno in tako po nizki ceni, da smem vsakega vabiti v svojo prodajalnico. Ukupi se od 80 kr. do 9 gld. m. Platneno blago od 62 kr. do 1 gld. 20 kr. m.

Dobi se sicer v tej zalogi vsake baže obleko po sledečem ceniku,

gotovi talarji za čast. duhovščino	po 12.— do 28.— gld.
letne povrhne suknje „Površniki“	12.— „ 28.— „
Hlače	4.— „ 12.— „
Prsniki	2.— „ 8.50 „
Ovratniki	—.36 „ 1.80 „
Salonska obleka	24.— „ 45.— „
Žako, obleka za gospode	18.— „ 38.— „
Navadna obleka za gospode	7.— „ 36.— „
Hlače	1.80 „ 15.— „
Obleke za birmance	4.— „ 16.— „
Za dečke	1.60 „ 16.— „

Kar dajem s tem na znanje, da ko bi se včasih obleka ne dobila izgotovljena, izgotovi se nemudoma, ter opozarjam gg. odjemnike, da na zahtevo pošljem vzorce za vsaki stan, poštnine prosto na dom!!!